Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2024/6814

29.11.2024

PRIPOROČILO SVETA

z dne 21. oktobra 2024

o ekonomski, proračunski in strukturni politiki ter politiki zaposlovanja Irske

(C/2024/6814)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti člena 3(3) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta ([2]), s katero je bil vzpostavljen Mehanizem za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: Mehanizem), je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik Mehanizem pripomore k doseganju gospodarskega in socialnega okrevanja ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, zlasti tistih za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda ter krepitev odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic.

(2) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]) (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je čim prej postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bi pripomoglo k doseganju energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetsko učinkovitost. Irska je v svoj nacionalni načrt za okrevanje in odpornost dodala novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU.

([1]) UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) Komisija je 16. marca 2023 objavila sporočilo z naslovom Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030, da bi prispevala k odločitvam o politikah in ustvarila okvirne pogoje za povečanje rasti. V sporočilu je opredeljenih devet dejavnikov konkurenčnosti, ki se medsebojno krepijo. Med temi dejavniki se dostop do zasebnega kapitala, raziskave in inovacije, izobraževanje in spretnosti ter delujoč enotni trg poudarjajo kot najpomembnejše prednostne naloge politike za reforme in naložbe za reševanje sedanjih izzivov glede produktivnosti ter za krepitev dolgoročne konkurenčnosti Unije in njenih držav članic. Komisija je 14. februarja 2024 objavila sporočilo z naslovom Letno poročilo o enotnem trgu in konkurenčnosti za leto 2024. V tem sporočilu so podrobno opisane konkurenčne prednosti in izzivi evropskega enotnega trga, pri čemer se spremlja letni razvoj glede na devet dejavnikov konkurenčnosti.

(4) Komisija je 21. novembra 2023 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2024, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2024. Evropski svet je 22. marca 2024 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2024 v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 21. novembra 2023 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2024, v katerem Irske ni opredelila kot ene od držav članic, ki so jih morda prizadela neravnotežja ali za katere obstaja tveganje, da bi jih ta prizadela, ter bo zanje treba opraviti poglobljeni pregled. Komisija je istega dne sprejela tudi mnenje o osnutku proračunskega načrta Irske za leto 2024. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2024 z analizo izvajanja smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja ([5]) (v nadaljnjem besedilu: priporočilo o euroobmočju za leto 2024) sprejel 12. aprila 2024, skupno poročilo o zaposlovanju pa 11. marca 2024.

(5) 30. aprila 2024 je začel veljati novi okvir ekonomskega upravljanja Unije. Okvir vključuje novo Uredbo (EU) 2024/1263 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru, spremenjeno Uredbo Sveta (ES) št. 1467/97 ([6]) o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem in spremenjeno Direktivo Sveta 2011/85/EU ([7]) o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic. Cilj novega okvira ekonomskega upravljanja je z reformami in naložbami spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, trajnostno in vključujočo rast ter odpornost in preprečiti čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Novi okvir ekonomskega upravljanja tudi spodbuja nacionalno odgovornost in je usmerjen bolj srednjeročno, hkrati pa je izvrševanje učinkovitejše in doslednejše. Vsaka država članica mora Svetu in Komisiji predložiti nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt. Nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt vsebuje fiskalne, reformne in naložbene zaveze države članice in zajema obdobje štirih ali petih let, odvisno od rednega trajanja zakonodajnega obdobja v zadevni državi članici. Pot gibanja očiščenih odhodkov ([8]) v nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih mora biti skladna z zahtevami iz Uredbe (EU) 2024/1263, vključno z zahtevami, da se začne dolg sektorja država najpozneje do konca prilagoditvenega obdobja dovolj verjetno zmanjševati ali se še naprej zmanjšuje ali pa ostane na preudarni ravni pod 60 % bruto domačega proizvoda (BDP) ter da se primanjkljaj sektorja država srednjeročno zmanjša pod referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe in/ali ohranja pod to vrednostjo. Kadar se država članica zaveže ustreznemu sklopu reform in naložb v skladu z merili iz Uredbe (EU) 2024/1263, se lahko prilagoditveno obdobje podaljša za največ tri leta. V podporo pripravi teh nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtov je Komisija 21. junija 2024 objavila smernice o informacijah, ki jih morajo zagotoviti države članice v svojih nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih in letnih poročilih o napredku. Komisija je v skladu s členoma 5 in 36 Uredbe (EU) 2024/1263 državam članicam posredovala referenčne smeri in tehnične informacije, kjer je bilo to ustrezno. Države članice morajo svoje nacionalne srednjeročne fiskalno-strukturne načrte predložiti do 20. septembra 2024, razen če se država članica in Komisija dogovorita o razumnem podaljšanju tega roka.

([4]) Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Priporočilo Sveta z dne 12. aprila 2024 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Uredba Sveta (ES) št. 1467/97 z dne 7. julija 1997 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L 209, 2.8.1997, str. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Direktiva Sveta 2011/85/EU z dne 8. novembra 2011 o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic (UL L 306, 23.11.2011, str. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2, točka (2), Uredbe (EU) 2024/1263: Očiščeni odhodki pomenijo javnofinančne odhodke brez (i) odhodkov za obresti, (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije, (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija, (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

Države članice lahko v skladu z nacionalnim pravnim okvirom o osnutku svojih srednjeročnih načrtov razpravljajo z nacionalnimi parlamenti, neodvisne fiskalne institucije lahko prosijo, da izdajo mnenje, ter se lahko posvetujejo s socialnimi partnerji in drugimi nacionalnimi deležniki.

(6) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2024 nadalje razvija v skladu z izvajanjem Mehanizma. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj prispevajo k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v zadnjih letih. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020, 2022 in 2023 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, ki so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.

(7) Irska je 28. maja 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na podlagi člena 19 Uredbe (EU) 2021/241 in v skladu s smernicami za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 8. septembra 2021 sprejel Izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Irsko ([9]), ki je bil spremenjen 8. decembra 2023 na podlagi člena 18(2) Uredbe (EU) 2021/241 zaradi posodobitve najvišjega finančnega prispevka za nepovratno finančno podporo ([10]). Izplačilo obrokov je pogojeno s sprejetjem sklepa Komisije v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, ki ugotavlja, da je Irska zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Predpostavlja se, da so mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni, če zadevna država članica ni razveljavila ukrepov.

(8) Irska je 30. aprila 2024 predložila nacionalni reformni program za leto 2024, 10. maja 2024 pa program stabilnosti za leto 2024 v skladu s členom 4(1) Uredbe (ES) št. 1466/97 ([11]). V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2024 odraža tudi polletno poročanje Irske o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.

(9) Komisija je 19. junija 2024 objavila poročilo o državi za Irsko za leto 2024. V njem je ocenila napredek Irske pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2023, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Irskem. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, kot tudi novimi in nastajajočimi izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Irske pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, pa tudi pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine ter ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

(10) Na podlagi podatkov, ki jih je potrdil Eurostat, je presežek sektorja država na Irskem ostal stabilen pri 1,7 % BDP v letu 2023, dolg sektorja država pa se je zmanjšal s 44,4 % BDP konec leta 2022 na 43,7 % konec leta 2023.

(11) Svet je 12. julija 2022 Irski priporočil ([12]), naj ukrepa tako, da v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnanostjo fiskalne politike ([13]), ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Obenem ji je priporočil, naj trenutno porabo prilagodi

([9]) ST 11046/21 INIT in ST 11046/21 ADD 1.
([10]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 8. decembra 2023 o spremembi Izvedbenega sklepa z dne 8. septembra 2021 odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Irsko (ST 15965/23 in ST 15965/23 ADD 1).
([11]) Uredba Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik (UL L 209, 2.8.1997, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).
([12]) Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Irske za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Irske za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 52).
([13]) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 je srednjeročna rast potencialnega proizvoda Irske v letu 2023, ki se uporablja za merjenje fiskalne naravnanosti, na podlagi 10-letne povprečne realne stopnje potencialne rasti in deflatorja BDP za leto 2023 nominalno ocenjena na 9,2 %.

spreminjajočim se razmeram. Priporočil ji je tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo Mehanizma in drugih skladov Unije. Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnanost ([14]) v letu 2023 v razmerah visoke inflacije ekspanzivna in je znašala 0,9 % BDP. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 je imela ekspanziven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,8 % BDP. To vključuje za 0,1 % BDP nižje stroške ciljno usmerjenih izrednih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, ter za 0,1 % BDP višje stroške zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine. Ekspanzivni učinek nacionalno financiranih očiščenih tekočih primarnih odhodkov v letu 2023 zato ni bil posledica ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije, bil pa je le delno posledica podpore ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Ekspanzivna rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je bila tudi posledica trajnega povišanja plač v javnem sektorju ter socialnih prejemkov in nadomestil ter višje porabe za zdravstveno varstvo. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov leta 2023 torej ni bila v skladu s priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022. Odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz Mehanizma in drugimi skladi Unije, so v letu 2023 znašali 0,1 % BDP. Nacionalno financirane naložbe so v letu 2023 znašale 2,3 % BDP, kar pomeni povečanje za 0,2 odstotne točke v primerjavi z letom 2022. Irska je dodatne naložbe financirala iz Mehanizma in drugih skladov Unije. Financirala je javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, kot sta elektrifikacija primestne železnice in program za zagotavljanje digitalne infrastrukture šolam. Te javne naložbe se delno financirajo iz Mehanizma in drugih skladov Unije.

(12) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo gospodarske in proračunske projekcije Irske, predvideva realno rast BDP v višini 2,6 % v letu 2024 in 3,9 % v letu 2025, inflacija, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICP), pa naj bi v letih 2024 in 2025 znašala 2,1 %. Presežek sektorja država naj bi se v letu 2024 zmanjšal na 1,6 % BDP, v letu 2025 pa povečal na 1,7 % BDP, medtem ko naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP do konca leta 2024 zmanjšal na 41,5 %, do konca leta 2025 pa na 39,5 %. Po letu 2025 naj bi se presežek sektorja država zmanjšal na 1,5 % BDP v letu 2026 in povečal na 1,7 % BDP v letu 2027. Za saldo sektorja država se tako načrtuje, da bo v obdobju, ki ga zajema program, ostal pod referenčno vrednostjo za primanjkljaj iz Pogodbe, ki znaša 3 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP pa naj bi se po letu 2025 postopno zmanjšal na 37,8 % v letu 2026 in na 36,7 %v letu 2027.

(13) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi realni BDP zrasel za 1,2 % v letu 2024 in za 3,6 % v letu 2025, inflacija, merjena s HICP, pa naj bi znašala 1,9 % v letu 2024 in 1,8 % v letu 2025.

(14) V pomladanski napovedi Komisije 2024 je predviden javnofinančni presežek v višini 1,3 % BDP v letu 2024, medtem ko naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP do konca leta 2024 zmanjšal na 42,5 %. Nižji presežki odražajo previden pristop glede morebitnega nadaljevanja visoke rasti odhodkov v letih 2024 in 2025. Zmanjšanje deleža javnega dolga v BDP v letu 2024 odraža predvsem javnofinančni presežek in bi bilo še večje, če ne bi bile prisotne znatne prilagoditve stanj in tokov. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost v letu 2024 pretežno nevtralna in naj bi znašala - 0,1 % BDP.

(15) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma v letu 2024 financirali odhodki v višini manj kot 0,1 % BDP, kar je podobno kot v letu 2023. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma, bodo omogočili visokokakovostne naložbe in reforme za povečanje produktivnosti brez neposrednega učinka na saldo ali dolg sektorja država na Irskem.

(16) Svet je 14. julija 2023 Irski priporočil ([15]), naj v letu 2024 ohrani trden fiskalni položaj. Države članice so bile pozvane, naj pri izvrševanju svojih proračunov za leto 2023 in pripravi osnutkov proračunskih načrtov za leto 2024 upoštevajo, da bo Komisija na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 Svetu predlagala začetek postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024

([14]) Fiskalna naravnanost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnanosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna Unije. Fiskalna naravnanost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov (in brez začasnih izrednih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19), vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru Mehanizma in drugih skladov Unije.

([15]) Priporočilo Sveta z dne 14. julija 2023 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Irske za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Irske za leto 2023 (UL C 312, 1.9.2023, str. 58).

naj bi strukturni saldo Irske v letu 2024 znašal 1,8 % BDP v primerjavi z 1,0 % v letu 2023, kar pomeni, da je nad srednjeročnim proračunskim ciljem države, tj. strukturnim saldom v višini - 0,5 % BDP. To je skladno s priporočilom Sveta.

(17) Poleg tega je Svet Irski priporočil, naj ukrepa tako, da v letih 2023 in 2024 čim prej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe. Svet je Irski nadalje priporočil, naj, če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 so neto proračunski stroški ([16]) izrednih energetskih podpornih ukrepov ocenjeni na 0,4 % BDP v letu 2023, v letu 2024 pa naj bi znašali 0,1 % ter v letu 2025 0,0 %. Izredni energetski podporni ukrepi so bili v letih 2023 in 2024 postopoma odpravljeni. To je skladno s priporočilom Sveta.

(18) Svet je Irski poleg tega priporočil, naj ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz Mehanizma in drugih skladov Unije, predvsem za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se nacionalno financirane javne naložbe s 2,3 % BDP v letu 2023 povečale na 2,5 % BDP v letu 2024. To je skladno s priporočilom Sveta. Javnofinančni odhodki, ki se financirajo s prihodki iz skladov Unije, vključno z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma, pa naj bi v letu 2024 ostali stabilni pri 0,1 % BDP.

(19) Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, in ob predpostavki nespremenjene politike pomladanska napoved Komisije 2024 v letu 2025 predvideva javnofinančni presežek v višini 1,2 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se do konca leta 2025 zmanjšal na 41,3 %. Zmanjšanje deleža javnega dolga v BDP v letu 2025 odraža predvsem javnofinančni presežek in bi bilo še večje, če ne bi bile prisotne znatne prilagoditve stanj in tokov.

(20) Obstajajo pomisleki glede vpliva stroškovne učinkovitosti zdravstvenega sistema na vzdržnost javnih financ. Irska je edina država v Uniji brez univerzalnega primarnega zdravstvenega varstva, kar pomeni večji pritisk na bolnišnice. Pričakuje se, da bo staranje prebivalstva obremenilo zdravstveni sistem: po napovedih naj bi za Irsko do leta 2070 privedlo do povečanja javnofinančnih odhodkov za zdravstveno varstvo kot odstotka BDP za 1,5 odstotne točke, kar je precej nad predvidenim povečanjem za 0,4 odstotne točke za Unijo.

(21) Načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k navedeni uredbi vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te reforme in naložbe naj bi prispevale k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za državo. Glede na kratek časovni okvir je hitro nadaljevanje učinkovitega izvajanja načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, bistveno, da bi Irska z zelenim in digitalnim prehodom ter ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti povečala svojo dolgoročno konkurenčnost. Za izpolnitev zavez iz načrta za okrevanje in odpornost do avgusta 2026 je bistveno, da Irska nadaljuje izvajanje reform in pospeši naložbe, tako da odpravi zadevne izzive, hkrati pa zagotovi močno upravno zmogljivost. To vključuje pravočasno predložitev prihodnjih zahtevkov za plačilo. Sistematično vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost.

(22) Irska mora v skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta ([17]) v okviru vmesnega pregleda programov kohezijske politike do marca 2025 pregledati vsak program, ki ga podpirajo Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad plus (ESS+), Kohezijski sklad in Sklad za pravični prehod (SPP), pri čemer mora med drugim upoštevati izzive, opredeljene v ustreznih priporočilih za državo, sprejetih v letu 2024, ter svoj nacionalni energetski in podnebni načrt. Ta pregled je podlaga za dokončno dodelitev sredstev Unije, vključenih v vsak program. Irska je dosegla napredek pri izvajanju programov kohezijske politike in evropskega stebra socialnih pravic, vendar izzivi ostajajo. Na Irskem so še vedno prisotne znatne gospodarske in socialne razlike med metropolitanskimi območji in drugimi območji v državi, zlasti v severni in zahodni regiji. Pri vključevanju

([16]) Številka predstavlja raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, vključno s prihodki in odhodki ter, kadar je ustrezno, brez prihodkov od davkov na nepričakovane dobičke dobaviteljev energije.

([17]) Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

prikrajšanih skupin, ki se soočajo z nesorazmerno visokim tveganjem revščine in socialno izključenostjo, na trg dela obstajajo precejšnje pomanjkljivosti. Čeprav so prednostne naloge, dogovorjene v programih, še vedno relevantne, je pomembno, da se pospeši njihovo izvajanje. Cilj krepitve inovacijskih ekosistemov na regionalni ravni, ki vključuje tudi cilj zmanjšanja inovacijske vrzeli med severno in zahodno regijo in preostalima regijama, je še vedno relevanten. Še vedno sta pomembna olajšanje dostopa do socialnih storitev in razvoj ciljno usmerjenih ukrepov pridobivanja spretnosti za najbolj prikrajšane skupine, da bi odpravili pomanjkanje delovne sile, revščino in socialno izključenost. Irska bi lahko izkoristila platformo za strateške tehnologije za Evropo, vzpostavljeno z Uredbo (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta ([18]), da bi spodbudila naložbe v digitalizacijo in digitalno preobrazbo v malih in srednjih podjetjih ter raziskave tehnologij za čisto energijo v skladu s strategijo pametne specializacije, irsko strategijo „Vision of Ireland's Industry 4.0 Strategy 2020-2025" ter vzpostavitvijo pobude „Future Manufacturing Ireland".

(23) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih z načrtom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi Unije, se Irska sooča z več izzivi, povezanimi z oskrbo s pitno vodo in čiščenjem odpadnih voda ter sistemom ravnanja z odpadki. Poleg tega še vedno obstajajo izzivi v zvezi z elektroenergetskim sistemom, energetsko infrastrukturo in tehnologijami pametnih omrežij ter energetsko učinkovitostjo.

(24) V vodnem sektorju in sektorju odpadnih voda so še vedno znatne pomanjkljivosti, ki vplivajo na kakovost vode. Te pomanjkljivosti še poslabšujejo vztrajno visoke stopnje puščanja v sistemu oskrbe z vodo. Irska ne dosega dovolj dobrih rezultatov, kar zadeva standarde iz Direktive Sveta 91/271/EEC ([19]), saj je znatna količina komunalnih odpadnih voda še vedno neprečiščena ali nezbrana, predvsem zaradi zastarele infrastrukture. Znaten delež irskega prebivalstva še vedno ni priključen niti na sistem sekundarnega čiščenja odpadnih voda. Odvzem vode in spremembe vodnih teles niso dovolj nadzorovani, saj ni ustreznega pravnega okvira. Pomanjkanje ustrezne infrastrukture za oskrbo s pitno vodo ter za zbiranje in čiščenje odpadnih voda lahko omeji gradnjo stanovanj ali industrije na nekaterih območjih, kar vpliva na konkurenčnost.

(25) Irski energetski sistem je v letu 2023 še naprej kazal znake ranljivosti, saj so maloprodajne cene električne energije še vedno višje od povprečja Unije. V drugi polovici leta 2023 je imela Irska najvišje cene električne energije za gospodinjske odjemalce v Uniji in te cene so še vedno visoke. Irska je določila ambiciozne cilje glede deleža proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov in začela dosegati rezultate pri uvajanju dodatnih obnovljivih virov energije, kar bo obremenilo elektroenergetski sistem zaradi povečanega obsega spremenljive proizvodnje. Potrebna je dodatna zmogljivost omrežja na ravni prenosa in distribucije, tudi za nove čezmejne projekte. Učinek nezadostne zmogljivosti omrežja vpliva tudi na konkurenčnost, zlasti kar zadeva privabljanje in ohranjanje podjetij. Omejitve zmogljivosti povzročajo tudi višje proizvodne stroške, kar lahko odvrača podjetja. Nacionalni regulativni organ je bil zadolžen za pripravo načrta za prožnost na strani povpraševanja, da se irskemu energetskemu sistemu omogoči učinkovito delovanje z velikim deležem električne energije iz obnovljivih virov. Prožnost na strani povpraševanja in znatne posodobitve infrastrukture za prenos, distribucijo in skladiščenje bodo ključnega pomena, če želi Irska doseči cilj 80 % električne energije iz obnovljivih virov, kot je določen v njenem podnebnem akcijskem načrtu, zmanjšati omejitev obstoječe proizvodnje energije iz obnovljivih virov in integrirati načrtovanih 5 GW proizvodnje vetrne energije na morju do leta 2030. Potrebni so nadaljnji ukrepi za spodbujanje prožnosti na strani povpraševanja in udeležbe odjemalcev v distribuiranih virih energije, da se omogoči krepitev vloge odjemalcev in hkrati izboljša prožnost energetskega sistema. To vključuje sodelovanje odjemalcev pri storitvah izravnave in prožnosti.

(26) Kljub napredku pri izvajanju pobud za izboljšanje energetske učinkovitosti so še vedno potrebni dodatni ukrepi za zmanjšanje porabe energije in razogljičenje stavbnega fonda, zlasti izboljšanje energetske učinkovitosti stanovanj, prenova in pospešen prehod na ogrevanje z energijo iz obnovljivih virov. Irski še vedno ni uspelo omejiti porabe energije, ki naj bi se v skladu s poročilom Irske o nacionalnih energetskih projekcijah do leta 2030 povečala in presegla sektorske zgornje meje emisij, določene za sektor grajenega okolja. Čeprav je dejanski obseg celovite prenove še vedno omejen, je Irska začela izvajati ambiciozne cilje svojega podnebnega akcijskega načrta. V okviru državnega proračuna za leto 2024 je bilo za energetsko učinkovitost stavb dodeljenih več kot 400 milijonov EUR. Izvajanje celovitih programov varčevanja z energijo v javnem sektorju bi lahko povečalo energijsko učinkovitost javnega stavbnega fonda. Potrebna so tudi nadaljnja prizadevanja za obravnavo porabe energije v prometu in

([18]) Uredba (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/241 (UL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

([19]) Direktiva Sveta 91/271/EGS z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode (UL L 135, 30.5.1991, str. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/271/oj).

industriji z nadaljnjo elektrifikacijo primestnih železnic ter spodbujanjem sistemov za spremljanje in nadzor energije.

(27) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet leta 2024 priporočil, naj države članice euroobmočja sprejmejo ukrepe, tudi v okviru svojih načrtov za okrevanje in odpornost, da bi izvedle priporočilo o euroobmočju za leto 2024. Kar zadeva Irsko, priporočila 1, 2, 3 in 4 prispevajo k izvajanju prvega, drugega in četrtega priporočila iz priporočila o euroobmočju za leto 2024 –

PRIPOROČA, da Irska v letih 2024 in 2025 ukrepa tako, da:

1. pravočasno predloži srednjeročni fiskalno-strukturni načrt; obravnava pričakovano povečanje odhodkov, povezanih s staranjem prebivalstva, in sicer tako, da poveča stroškovno učinkovitost zdravstvenega sistema;
2. obravnava zadevne izzive, da bi omogočila nadaljnje hitro in učinkovito izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, ko bo sprejeto, ter zagotovi dokončanje reform in naložb do avgusta 2026; pospeši izvajanje programov kohezijske politike; se v okviru vmesnega pregleda teh programov še naprej osredotoča na dogovorjene prednostne naloge, pri čemer upošteva priložnosti, ki jih ponuja pobuda za platformo za strateške tehnologije za Evropo za izboljšanje konkurenčnosti;
3. poveča naložbe v infrastrukturo za pitno vodo in odpadno vodo za izboljšanje kakovosti vode in zmanjšanje puščanja vode;
4. poveča prizadevanja za izboljšanje prožnosti elektroenergetskega sistema ter posodobitev in razširitev zmogljivosti omrežja; razvije in izvaja strategijo za spodbujanje prilagajanja odjema ter racionalizacijo načrtovanja in izdajanja dovoljenj za objekte za shranjevanje električne energije in omrežne priključke; poveča prizadevanja za izboljšanje energetske učinkovitosti zasebnih stavb, da bi zmanjšali račune za energijo in stroške energetskega sistema.

V Luxembourgu, 21. oktobra 2024

Za Svet

predsednik

NAGY I.